
GUTERRES'İN KIBRIS SORUNUYLA İLGİLİ İYİ NİYET MİSYONU RAPORU AÇIKLANDI

- 06.10.2017

AB Haber (2 Ekim 2017)

BM Genel Sekreteri Antonio Guterres, uzun süredir beklenen Kıbrıs sorunuyla ilgili iyi niyet misyonu raporunda Crans Montanada tarihi bir fırsatın kaçırıldığına vurgu yaptığı bildirildi.

Fileleftheros gazetesi Tarihi Bir Fırsat Kaçırıldı- BM Genel Sekreterinin Raporunda Eşit Mesafeler ve Stratejik Anlaşmanın Tamamlanması İçin Çağrı- Benzersiz İlerleme Sağlandı başlıklı haberinde, taslağı Cuma gecesi geç saatlerde BM Güvenlik Konseyi üyelerine dağıtılan raporun bugünlerde yayımlanmasının beklendiğini yazdı.

Gazete, Guterresin rapor taslağında, Kıbrıs sorununun çözümüne çok yaklaşıldığını ve bunun tarafların siyasi irade ve güven eksikliğinden ötürü başarılamadığına dair bir görüş ortaya koyduğunu kaydetti. Guterresin özellikle Crans Montanadaki en büyük eksikliğin tarafların siyasi isteği olduğuna vurgu yaptığı belirtildi.

Guterresin genel hatlarıyla eşit mesafeler muhafaza ettiğini ve sorumluluk yüklemeye vurgu yapan gazete, tarafların Crans Montanada ortaya çıkan stratejik anlaşmanın tamamlanması için müzakere etmeye birlikte karar vermeleri durumunda kendisinin ve BMnin yardımcı olmaya hazır olduğunu yinelediğini aktardı.

Gazete, Genel Sekreterin raporunda, her başlıkta var olmayı sürdüren anlaşmazlıklar ve kaydedilen ilerlemelere işaret ederek, müzakere sürecinin bütün gidişatını ayrıntılı olarak kayda geçirdiğini ifade etti.

Raporda, pek çok ve önemli şey üzerinde mutabakata varıldığı ve geriye az mesele kaldığı izlenimi verildiğine vurgu yapıldı.

Genel Sekreterin raporunun, 15 Mayıs 2015ten 11 Ağustos 2017ye kadar olan gelişmeleri içerdiğini, fakat büyük bir kısmının Crans Montana konferansını içerdiğini yazan gazete, raporda ayrıca Mont Pelerin toplantıları ve Ocak 2017de Cenevre gerçekleşen konferansa da yer verildiğini kaydetti.

Genel Sekreterin raporda Rum Meclisinin Enosis Plebisitiyle ilgili kararına özel atıfta bulunarak, müzakerelere 2 aylık kesintiye neden olan bu kararın süreci geriletmediğini vurguladı.

Habere göre, raporda, güvenlik ve garantilerle ilgili müzakerelerin tarihi bir olay olduğu ve tarafları kapsamlı çözüme bir adım daha yaklaştırdığı kaydedilerek, benzersiz bir ilerleme yaşandığına işaret edildi. Güven Yaratacı Önlemler ve Teknik Komitelerin çalışmalarının devam etmesinin önemine vurgu yapılarak, şartlar olgunlaştığında, yakın gelecekte özlü bir prosedür için herkese

çağrıda bulunuldu. Üç garantör gücün, karşılıklı kabul edilebilir bir çözüme yönelik taahhüdünün görüldüğüne işaret edildi.

Politis gazetesi ise Crans Montanadaki Gizli Akşam Yemeği- Guterres Raporunda 6 Temmuz Gecesiyle İlgili Olarak Açıklayıcı- Sorumluluklar Olmadan Kaydedilen İlerlemeyi Belgeliyor başlıklarıyla manşetten yayımladığı haberinde, Guterresin raporda, Crans Montanada tarihi bir fırsat kaçırıldığını vurguladığını yazdı.

Guterresin müzakerelerin yeniden başlaması perspektifini açık tutmayı istediğini ve Güvenlik Konseyine yönelik raporu içerisinde Crans Montanada tarihi bir fırsat kaçırıldığını dair net bir mesaj gönderdiğini de yazan gazete, Guterresin taraflara iletilen rapor taslağının, hafta içerisinde Güvenlik Konseyinde ele alınmasının beklendiğini belirtti.

Genel Sekreterin 6 Temmuz akşamı gerçekleşen akşam yemeği ile bunun öncesinde meydana gelenler konusunda ise, herhangi bir tarafa uzlaşmazlık yüklemekten kaçındığını yazan gazete, Guterresin Türkiye'nin adını vermeden, müdahil tarafların gerekli adımları atmaya hazır olduklarına dair gösterdikleri işaretlere de atıfta bulundu.

Gazeteye göre, Guterres, bununla birlikte, akşam yemeğinde, taraflar öze ilişkin olarak çok yakın olsa da, ortak zemin aramak için gereken kararlılığı göstermediklerini ifade etti.

Guterresin rapor taslağıyla ilgili haber Simerini gazetesinde Crans Montanada Tarihi Bir Fırsat Kaçırıldı, Alithiada Tarihi Bir Fırsat Kaçırıldı- BM Genel Sekreteri Eşit Mesafeler Muhafaza Ediyor ve Crans Montanadaki Başarısızlığa İlişkin Olarak Sorumluluk Yüklemiyor, Haravgide ise Tarihi Bir Fırsat Kaçırıldı- BM Genel Sekreteri: Siyasi İrade Eksikliği Yüzünden Çözüme Ulaşılmadı başlığıyla yer aldı.

AKEL RAPOR TASLAĞINI YORUMLADI

Bu arada Haravgie göre BM Genel Sekreterinin rapor taslağını yorumlayan AKEL Genel Sekreteri Andros Kiprianu ise açıklamasında, Rum Yönetimi Başkanı Nikos Anastasiadis'in anlattığı hikâyenin yalnızca doğrulanmamakla kalmayıp, bunun aksine yerle bir olduğunu söyledi.

Metni henüz görmediğini, bununla birlikte eldeki bilgiler temelinde, Türkiye'nin sorumluluklarına rapor taslağında herhangi bir atıf yapılmadığını ifade eden Kiprianu, öte yandan Anastasiadis'in anlattığı hikâyeye göre, Crans Montanada muhafaza ettiğini söylediğimiz tutumu için, Türkiye'nin yerin dibine geçirilmesi gerektiğini sözlerine ekledi.

BM Genel Sekreteri: Crans-Montanada Kıbrıs sorununa çözüm için tarihi bir fırsat kaybedildi

Crans-Montanada tarihi bir fırsat kaçırıldığını yönelik kesin inanç, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Antonio Guterresin Kıbrıs'taki iyi niyet misyonu ile ilgili raporunda belirtildi.

Genel Sekreter, Crans-Montanada ortaya çıkmaya başlayan stratejik anlaşmanın tamamlanması için gerekli siyasi irade ile bir sürece başlanmasına ortak karar verildiğinde, Birleşmiş Milletlerin taraflara yardım etmeye hazır olduğunu yeniden teyit etti ve gelecekte anlaşmanın, kapsamlı çözüm esası oluşturacak öne çıkan ana konular üzerinde stratejik bir düzey izlenmesini, ayrıntılara teknik düzeyde çalışılması gerektirdiğine açıklık getirdi.

28 Eylül tarihli 12 sayfalık rapor ve bir kopyası cuma günü öğleden sonra BM Güvenlik Konseyi üyelerine sunuldu. Rapor 15 Mayıs, 2015ten 11 Ağustos 2017ye kadar olan dönemi içerdi ve Özel Danışman Espen Barth Eide liderliğinde, Kıbrıs Rum ve Kıbrıs Türk tarafları arasında liderler düzeyindeki müzakerelerle ilgili iyi niyet misyonunun yürüttüğü faaliyetler üzerinde yoğunlaştı.

Raporun girişinde Genel Sekreter, Güvenlik Konseyinin en son kararı 2369nin (2017), Kıbrıs Konferansının sonucunu kaydettiğini hatırlattı; tarafları ve ilgili tüm katılımcıları Birleşmiş Milletler gözetimi altında bir çözüm için taahhütlerini sürdürmelerini teşvik etti. Genel Sekreterin, bir çözüm bulma sorumluluğu öncelikle ve en fazla Kıbrıslıların kendi sorumluluklarında olduğu kesin inancını tekrarlayan Güvenlik Konseyi de, tarafların yararına iyi niyet ofisini tutmaya devam etmesi için Genel Sekretere tam destek ifade etti.

GÖZLEMLER

Antonio Guterres, raporun son bölümündeki gözlemlerinde daha da belirgin bir şekilde, liderlerin kararlı ve yorulmak bilmez çabalarına, ekiplerine ve kendilerine tam destek sağlayan uluslararası topluma teşekkürler. Kıbrıs sorununa kapsamlı bir çözüm esası gerçekte oradadır. Taraflar, güvenlik ve garantiler, kapsamlı bir çözümün tüm diğer önde gelen özlü unsurları üzerinde stratejik bir anlayışa varılmasına yaklaşmışlardır. Dolayısıyla benim kesin inancım Crans-Montanada tarihi bir fırsatın kaçtığıdır diyerek değerlendirmelerini ortaya koydu.

Genel Sekreter, bir çözüme varmak için tarafların gerekli siyasi iradeyi göstermelerinin önemini vurgulayan, bu unsurun Crans-Montanada eksik olduğunu ifade etti.

Guterres şöyle dedi:

Kıbrıs Konferansının bitmesinden sonra taraflardan ileriye dönük düşüncelerini istedim. Tüm çekirdek etkinleştiriciler yerinde olsa bile, ki Haziran sonunda Crans-Montanada öyle gibi görünüyordu, bu süreci ileriye itme, nihayet bitiş çizgisini geçme umutları, güçlü siyasi irade , cesaret, kararlılık, karşılıklı güven ve müzakerelerin son ve en zor aşamasında tüm taraflar hesaplı riskler almazlarsa yakalanması zor umutlar olarak kalacağına inanmaktayım.

Aynı şekilde, yenilenmiş bir sürecin çerçevesinde, kapsamlı bir çözümün ardından gelecek referandumun başarısı için tarafların, kamuda ve yeniden birleşmiş bir gelecek için ortaklaşa destek sağlayarak zaman kaybetmemesi gerektiğine de inanmaktayım.

Tüm bu yukarıda sayılanlar esasında, Genel Sekreter liderlere, onların toplumlarına ve garantör güçler dâhil diğer ilgili taraflara, düşüncelerini, eğer ve ne zaman koşullar olgunlaşırsa yakın gelecekte anlamlı bir sürece başlamaları çağrısını tekrarladı.

Genel Sekreter şöyle devam etti:

Tarafların gerekli siyasi irade ile böyle bir sürece birlikte karar vermeleri halinde ve Crans-Montanada ortaya çıkan stratejik anlaşmayı tamamlama için Birleşmiş Milletlerin yardıma hazır olduğunu teyit ederim. Son iki yıl içerisinde süreç genelinde biriken yakınlaşma ve anlayış şeklinde oluşan süreç genelinde inşa edilen çalışma esasını koruma yollarını aramaları için kendilerini teşvik ederim.

Bu karmaşık ve siyasi hassasiyet içerisinde bir sürecin başarılı olması için Crans-Montanadaki görüşmeler sırasında yapılan görüşmelerde, belirli ana konular üzerinde izlenenin benzeri bir paket

yaklaşımı olması benim kesin inancımdır. Gelecekte kapsamlı bir anlaşma için temel oluşturacak, öne çıkan esas konular üzerinde stratejik düzeyde olmalıdır. Stratejik anlaşmanın tamamlanmasının ardından Teknik düzeyde ayrıntılar üzerinde çalışılmalıdır. Stratejik düzeyde erken bir anlaşma, her iki tarafa da, gerekli tatmini hemen sağlayacak, tüm anlaşmada, her toplum için ana öneme sahip unsurlar içerecek, kalan teknik ayrıntıların tanınması için hız sağlayacaktır.

SÜREÇ STATÜSÜ

Raporda, 2008den bu yana Christofias ve Talat tarafından yapılmaya başlayan müzakerelerin, yönetim ve güç paylaşımı, ekonomi, Avrupa Birliği konuları, mülkiyet, toprak, güvenlik ve garantiler şeklinde özet bir tanımı da yapıyor. Rapor, yoğun ve sonuca yönelik bu müzakereler dönemi içerisinde taraflara ilgili Güvenlik Konseyi kararları, ayrıca 11 Şubat 2014 tarihli Ortak Deklarasyonun rehberlik ettiğini açıklıyor.

Sürecin statüsü başlıklı geniş bölümde Guterres, yakınlaşmalar ve kalan açık konular dâhil, müzakerelerin tüm altı bölümünde tamamlanan ilerlemeyi tarif ediyor. Sürecin statüsü bölümü ayrıca Federal Anayasanın ve Federal Yasaların yazılmasını, gelecekteki Kıbrıs Türk kurucu devletinde, anlaşmanın ekonomik yönleri ve uygulama planları üzerinde uluslararası mali kuruluşlarla çalışmaların devam edilmesini, Teknik komitelerin bitmeyen çalışmaları vsyi kapsıyor.

Ek geçiş noktaları açılmaması ve tarafların henüz gerçekleşmemiş olan elektrik ağı ara bağlantıları ve cep telefonlarının ortak çalışması üzerindeki ilk anlaşmaları uygulamamalarından duyduğu üzüntüyü belirten Guterres şöyle dedi:

7 Temmuz 2017de Kıbrıs Konferansının tamamlanmasından sonra, tüm teknik komitelerin toplanıp hali hazırda üzerinde anlaşmaya varılmış güven yaratıcı tedbirler ya da yenilerinin aranmasıyla ilgili bir araya gelip var olan güven yaratıcı tedbirleri ve yenilerini uygulamaya devam edip etmeyecekleri belirsiz kalmıştır. O zamandan bu yana bazı teknik komiteler toplantı yapmışlardır. Şimdi her iki toplumun da yararına olacak aynı konuda bir çalışma yürütülmesi şimdi her zamankinden daha önemli hale gelmiştir. Özellikle bu siyasi belirsizlik döneminde Teknik komitelerin çalışmalarına Birleşmiş Milletlerin desteğinin devam etmesinin önemli olduğuna inanıyorum. teknik komitelerin iki toplumlu doğası gereği Kıbrıs barış müzakerelerinde şu ana kadar elde edilen kazanımları ayakta tutma, daha fazla güven yaratıcı tedbirler ve barış sağlayıcı çalışmalar oluşturma ve kapasiteleri vardır.

Genel Sekreter, Mont Pelerindeki görüşmeler ve 12 Ocak 2017de Cenevrede toplanan Kıbrıs konferansı üzerinde ayrıntılar da sundu.

Mont Pelerin görüşmeleriyle ilgili olarak Guterres raporunda, ilk turda liderlerin, toprak uyumunu oluşturacak kurucu devletlerin toprak oranları üzerinde bir dizi anlaşmaya vararak önemli bir atılım yaptıklarını, ikinci turda tarafların toprak üzerinde daha fazla ilerleme kaydetmede, dolayısıyla ilgili haritalarını sunmada başarısız olduklarını, adaya sürecin ciddi bir çıkmaz riskiyle karşı karşıya kaldığının açık bir algılamasıyla döndüklerini anlattı.

Cumhurbaşkanı Anastasiades ve Kıbrıs Türk Toplum lideri Mustafa Akıncı arasında yer alan 1 Aralık görüşmesiyle güvenlik ve garantiler üzerinde müzakereler yapılması kararlarından da bahseden Antonio Guterres, tarafları kapsamlı bir çözüme bir adım yakınlığa taşıyan, bu süreçte bir başka tarihi durum diye nitelediği müzakerelerin uluslararası aşamasının açılmasından da söz etti.

Genel Sekreter şöyle dedi:

Güvenlik ve garantileri çözme parametreleri Cenevrede oluştu. Kıbrıs ile ilgili Konferansı 12 Ocak açıklaması, bir toplumun güvenliğinin diğer toplumun güvenliği pahasına olmaması prensibi ilişkisiyle, her iki toplumun endişelerini giderecek karşılıklı kabul edilebilir çözümler gerektiğinin altını çizdi. Ayrıca çözümler her iki toplumun gelenekselleşen güvenlik endişelerini gidermesi gerektiğini öngörürken gelecek için bir güvenlik vizyonu oluşturmalıdır. Bir hafta sonra, 18-19 Ocakta İsviçrenin Mont Pelerin kasabasında toplanan konferans yardımcılar grubunun çalışmalarını, sorular oluşturmaya, güvenlik ve

garantilerle ilgili araçları bu koşullar yönlendirdi.

Kıbrıs Parlamentosunun Enosis Referandumuyla ilgili kararından sonra süreçte gerileme oldu. Kıbrıs Cumhuriyeti Parlamentosunun, 1950 Yunanistanla Enosis (Birleşme) referandumunun okullarda anılması kararı, taraflar arasında ihtilafa ve 16 Şubattan 11 Nisan 2017ye kadar iki aylık araya neden oldu. Bu tarafların önemli hız kazandıkları bir zamanda müzakerelerde önemli zaman kaybı anlamındaydı. Bu aynı zamanda iki lider arasında ve toplumlarında güven üzerinde olumsuz etki yarattı.

4 Haziran 2017de liderlerle konferansın başlaması anlaşmasıyla ilgili BM Merkezinde yapılan görüşmede, liderler güvenlik ve garantilerin, bu bölümde tam bir anlaşmaya ulaşılmasında ilerlemenin iki toplum için yaşamsal önemi olduğunu onayladılar. Liderler aynı zamanda, iki toplumlu müzakerelere paralel olarak diğer önemli konularda, toprak, mülkiyet, yönetim ve güç paylaşımı konularını görüşmeyi taahhüt ettiler; tüm konuların birbirine bağlı bir şekilde görüşülmesini teyit ettiler, her şey kabul edilmeden hiçbir şeyin kabul edilmeyeceğini yeniden teyit ettiler.

CRANS-MONTANA

Genel Sekreter, Crans-Montana ile ilgili olarak da, önerilerinin temel tanımı da dâhil geniş bir sunum yaptı ancak Konferansın son akşam yemeğinde ve ilgili taraflarla özel görüşmelerde ne olduğuyla ilgili ayrıntıları belirtmekten kaçındı.

Crans-Montanada görüşleri ve kamuoyuna açıklamalarında farklılıklar olmasına rağmen üç garantörün etrafı açıklamalarında, hepsinin İsviçreye karşılıklı kabul edilebilir çözüm arayışlarıyla geldiklerini gördüğünü belirtti. Ancak Guterres, konferansın açılış gününde yapılan yapıcı ve olumlu havaya rağmen taraflar tarafından bir masada ilerleme gösterilmediğinde öbür masada uzlaşma sağlamaya gönülsüz olunması veya tersi, hemen gerçek ilerlemede engel sağladı.

Genel Sekreter, 30 Haziranda bu açmazı çözme çabasıyla ben taraflara ki bu benim görüşüme göre kapsamlı bir çözüme götürecekti, nihai bir paketin unsurlarını oluşturan altı önemli konuyu eş zamanlı çözmek için bir çerçeve sundum. Bunlar toprak, siyasi eşitlik, mülkiyet, eşit muamele, güvenlik ve garantilerdi dedi.

Önerisinde yer alan altı unsuru kısaca izah ettikten sonra Guterres, konferansın sonuna doğru taraflar, federal yönetim ve etkin katılım üzerinde hemen hemen tam bir anlaşmaya vardılar. Eşit muamele üzerinde bazı farklılıklar olmasına rağmen kişilerin serbest dolaşımı konusu için prensipte kapsamlı sınırlı kaldı ki müzakerelerde Avrupa Komisyonunu temsil eden yetkililer, pratik çözümlerle bunu sınırlı ve uyumlu olarak nitelediler.

Mülkiyet ve toprak konularında varılan anlaşmayla Güvenlik ve Garantilerle ilgili önerilerle ilgili olarak da Guterres şunları söyledi:

Taraflara, şimdiki garantileri, özellikle Garantiler Anlaşmasının dördüncü maddesinde yer alan tek taraflı müdahalenin sürdürülemez olduğunu dikkate alarak çözümler belirlemelerini önerdim. Kıbrıs için şimdiki garantörlerin de rol oynayabilecekleri, anlaşmanın uygulamasının izlenmesi için güvenli bir çerçeveye birlikte yeni bir güvenlik sistemi gerektiğini belirtti. Kıbrısta Türk ve Yunan askerlerinin varlığıyla ilgili herhangi önemli bir konuda anlaşmanın, en iyi, üç garantör ülkenin başbakanlarının dâhil olacağı en üst siyasi düzeyde çözülebileceğine karar verildi.

6 Temmuzda Genel Sekreter, altı konuda stratejik bir anlayışa varılması için taraflara yardımcı olmak üzere Crans-Montanaya döndü ve Guterres ancak kendisi döndükten sonra en önemli bazı unsurların düşünüldüğünü kaydetti.

Antonio Guterres şöyle dedi:

Özel ikili görüşmelerde, ilgili taraflarca, özellikle güvenlik ve garantilerle ilgili esas görüşler ve olası açılım göstergeleri ortaya kondu. Ancak sürekli bazı taraflarca benim sunduğum tüm paketin bir bölümü olarak alınacağını altı çizildi. Heyet başkanlarına verilen akşam yemeği sırasında, Olası stratejik bir anlaşmanın parametreleri üzerinde geniş bir kabul olduğu değerlendirilmedi paylaştım. Taraflara incelemeleri için bir taslak halinde, halka açıklanmayan anlaşma şeklinde bir uygulama izleme çerçevesi sundum.

Ne yazık ki akşam yemeği sırasında, altı unsurlu paket büyük ölçüde uygunken taraflar bir paketi sonuçlandırıp kalan farklılıkların arasını kapayamadılar. Taraflar öze doğru ilerlerken karşılıklı uzlaşıyla ortak zemin arayışı için gerekli güven ve kararlılığa saygıdan uzak kaldılar, sonuçta kendilerini nihai çözüm anlaşmasının yolunu açacak müzakere bölümleri boyunca bir stratejik anlayışın geniş ana hatlarına ulaşmayı engellediler. Dolayısıyla başbakanları bir araya getirecek bir anlaşmaya varılamadı. Bunun sonucunda taraflar konferansın büyük ihtimalle sonuçsuz kalacağı ve kapatılması gerekeceğiyle ilgili benim vardığım sonuçta hem fikir oldular.

Konferans sırasında, Genel Sekreterin altı unsurlu önerileri üzerinde tarafların elde ettiği ilerleme konusunda da Guterres, Konferans kapanana kadar taraflar etkin katılımın ana konusunu temelde çözdüler. Kişilerin serbest dolaşımı konusuyla ilgili Türk vatandaşlarına eşit muameleyle ilgili bazı farklılıklar şimdi prensip olma yerine belirli bir ayrıntı şeklinde kaldı. Toprak uyumu üzerinde bir başlangıç anlaşması da ortaya çıkmaktadır. Mülkiyet konusunda taraflar prensipte iki ayrı mülkiyet rejimi üzerinde görüş birliğine vardılar ama yine bazı ayrıntılar beklemededir. Son olarak katılımcılar, iki tarafın da memnun olacağı bir anlaşmanın tüm iç yönleri üzerinde anlaşmaya varıldığını varsayarak bir güvenlik kavramı geliştirmede önemli ilerlemeler sağladılar. Üzülerek söylemeliyim ki taraflar, elektrik ağı ara bağlantıları ve cep telefonlarının ortak çalışması üzerindeki önceki anlaşmaları uygulamalıdır.

Tak

Kaynak/Source: